

ХАРАКТЕРИСТИКА РОСТУ І РОЗВИТКУ ТВАРИН ПОЛІСЬКОГО ЗОНАЛЬНОГО ТИПУ

Серед селекційних ознак при розведенні худоби м'ясного напрямку продуктивності особливе місце займає жива маса. Ця ознака, характеризуючи сумарну величину маси всіх органів та інших компонентів тіла, тісно пов'язана з багатьма властивостями тварини, вказує на індивідуальні особливості її росту і перебуває в певному зв'язку з продуктивністю, рівнем обмінних процесів та ефективністю використання корму. Ріст бугаїв поліського зонального типу свідчить про досить високі їх потенційні можливості нарощувати живу масу (табл. 1).

1. Жива маса бугайців у різні вікові періоди, кг

Вік, місяців	Жива маса, кг	
	M ± m	Cv
При народженні	29 ± 0,5	9,6
8	250 ± 2,1	4,8
9	82 ± 2,2	4,5
10	315 ± 2,3	4,1
11	347 ± 2,5	4,1
12	380 ± 2,6	3,9
13	415 ± 2,8	3,8
14	449 ± 3,0	3,8
15	484 ± 3,4	3,9
18	560 ± 6,3	4,4
24	712 ± 9,4	3,9
36	837 ± 10,9	3,9

Слід відзначити низьку мінливість живої маси бугаїв, що з віком має тенденцію до зниження. Це свідчить про однорідність умов годівлі й утримання під час проведення досліджень, що дає змогу дані розбіжності розглядати як генетично зумовлені.

Збільшення живої маси тварин відбувається з певною закономірністю.

Особливості інтенсивності росту бугаїв за період від народження до 3-річного віку наведено в табл. 2.

У нормі за оптимальних умов жива маса тварини з віком постійно збільшується до певної межі, запрограмованої спадковістю. Це відбувається не прямолінійно, а у відповідності з ритмічністю процесу росту. Проте така нерівномірність не порушує закономірностей росту. Значно більше відхилення відбувається під впливом ряду екзогенних факторів, особливо при незадовільному рівні годівлі, утримання, захворюваннях тощо.

З метою більш детального уявлення про ріст і розвиток тварин поліського зонального типу було взято основні проміри будови тіла бугаїв у 15, 18, 24 і 36 місяців (табл. 3). Аналіз наведених промірів свідчить, що тварини поліського зонального типу мають характерну для м'ясної худоби пропорційну будову тіла, міцний щільний тип конституції, досить довгий і глибокий тулуб з добре розвиненими м'язами (особливо задньої третини), що забезпечує високий вихід найбільш цінних відрубів туші.

Державна агроекологічна академія України

2. Показники росту бугаїв поліського зонального типу, г

Вік, місяців	M ± m	Cv
8-9	1058±25,5	9,3
9-10	1056±18,9	6,9
10-11	1048±19,8	7,3
11-12	1076±19,6	7,1
12-13	1123±21,7	7,2
13-14	1138±17,8	5,8
14-15	1150±20,6	6,7
15-18	945±17,5	6,9
18-24	844±16,3	7,0
8-12	1058±15,6	5,7
8-15	1097±12,5	4,3
8-24	945±14,5	4,6
8-36	687±10,9	4,8
0-8	901±13,6	5,9
0-12	940±9,9	4,1
0-15	982±10,6	4,1
0-18	976±11,3	4,3
0-24	943±12,6	4,0
0-36	738±9,7	3,9

3. Проміри тулуба бугаїв поліського зонального типу, см

Показник	Вік, місяців							
	15		18		24		36	
	M ± m	Cv	M ± m	Cv	M ± m	Cv	M ± m	Cv
Висота у холці	119±1,0	3,2	123±1,1	3,4	134±0,9	2,6	139±0,9	1,7
Висота у крижах	127±1,6	4,6	131±2,0	5,8	139±1,4	3,7	141±1,8	3,4
Глибина грудей	56±1,0	7,0	63±0,9	5,3	65±0,9	5,1	75±0,8	2,9
Ширина грудей	43±0,6	5,3	45±0,7	6,0	50±0,9	6,0	56±1,2	5,6
Ширина заду в маклаках	42±0,8	7,3	45±0,6	4,9	49±0,5	3,6	53±0,6	2,8
Ширина заду в кульшах	43±0,8	6,9	44±0,7	6,2	48±0,8	5,8	54±0,9	4,5
Коса довжина тулуба	145±1,4	3,7	151±1,5	3,8	160±0,8	1,9	178±2,8	4,4
Коса довжина заду	47±0,9	6,9	52±0,7	4,8	59±0,8	5,3	62±0,9	3,6
Обхват грудей	181±1,4	2,9	189±1,3	2,7	198±1,4	2,7	219±2,1	2,6
Обхват п'ястка	19±0,2	3,4	20±0,2	3,4	22±0,2	3,4	22±0,3	3,1
Напівобхват заду	109±1,5	5,1	118±1,0	3,3	127±1,3	3,8	135±1,6	3,0